

עת"א 30754/04/22 - מחמד חלאילה נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת

21 אפריל 2022

עת"א 30754-04-22 חלאילה(עציר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
מספר בקשה: 4

בפני
עותר
כב' השופטת אוסילה אבו-אסעד
מחמד חלאילה (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד חן מאירי

נגד
משיבים
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז צפון

החלטה

מונחת לפני עתירת אסיר שמופנית כנגד החלטת המשיב 1 לשחרר את העותר ממאסרו בניכוי 98 ימים בלבד מתקופת מאסרו, וליתר דיוק ביום 2/5/2022 ולא במועד מוקדם יותר.

טענות הצדדים בתמצית

במסגרת עתירתו טען העותר כי הינו אסיר שמרצה 4 שנות מאסר שהוטלו עליו על ידי בית דין צבאי בגין ביצוע עבירות נשק. וועדה לעיון בעונש שהתכנסה בעניינו (להלן גם: "הוועדה"), קיבלה את בקשתו והורתה על קיצור תקופת המאסר שהוטלה עליו והעמדתה על 2/3 מן התקופה המקורית. יתרת התקופה נגזרה על העותר כמאסר מותנה. בעניין זה ניתנו על ידי אותה וועדה שתי החלטות, בראשונה שבהן, מיום 13/4/22, נקבע כי: "לאחר בחינת עניינו של האסיר, ונוכח עמדות הצדדים, מצאנו לקבל את בקשת האסיר ולהורות על שחרורו המוקדם", נקבע עוד על ידי הוועדה כי: "לפיכך מורה הוועדה על שחרורו של האסיר בתום ריצוי שני שלישים מעונשו, וזאת בתנאים הבאים...". במועד מתן ההחלטה פנו גורמי שב"ס לוועדה בבקשה לתקן את הפרוטוקול ובעקבות פנייתם זו תיקנה הוועדה את החלטתה תוך שצוין על ידה שוב המשפט "מצאנו לקבל את בקשת האסיר ולהורות על שחרורו המוקדם...". עם זאת, במסגרת החלטתה המתוקנת הוסיפה הוועדה וצינה כי: "מורה הוועדה על שחרורו של האסיר בתום ריצוי שני שלישים מעונשו, כך שיתרת העונש תוחלף בעונש על תנאי, וזאת בתנאים הבאים...".

נטען במסגרת העתירה כי בעקבות תיקון נוסח ההחלטה של הוועדה החליט המשיב 1 לשחרר את העותר רק ביום 2/5/22, זאת בטענה כי לוועדה לעיון בעונש אין סמכות לשחרר אסיר שנשפט על ידי בית דין צבאי בשחרור מוקדם, ומכאן שהעותר לא זכאי לניכוי מנהלי בהתאם למועדי 2/3 מן הנהלים הקבועים לאסיר פלילי רגיל.

לטענת ב"כ העותר הנימוק שניתן על ידי המשיב 1 לסירובו לשחרר את העותר לפני יום 2/5/2022 (ולמעשה כבר ביום 31/1/2022), אינו נכון שכן חוק השיפוט הצבאי יונק סמכויותיו מחוק שחרור על תנאי, אחרת - אין כל נפקות לתוכנית השיקום שנקבעה בעניינו של העותר על ידי רש"א, שיונקת סמכויותיה מחוק שחרור על תנאי.

נטען עוד כי בני משפחתו של העותר ידעו כי העותר עתיד היה להשתחרר וציפו לשחרורו כבר במהלך חודש הרמדאן, וכיום הם עומדים המומים מהחלטת המשיב 1 שקוראת תיגר על סמכויותיה של הוועדה לעיון בעונש.

המשיבים בתגובתם לבקשה התנגדו לעתירה ועתרו לדחייתה. נטען על ידם כי בעניינו של העותר התכנסה ביום 13/4/2022 הוועדה לעיון בעונש והחליטה על קיצור והחלפת עונשו של העותר בתום 2/3 מעונשו המקורי, קרי ריצוי עונש של 32 חודשים. הוחלט בנוסף כי יתרת העונש המקורי תוחלף בעונש מאסר על תנאי.

נוכח שינוי אורך תקופת המאסר של המשיב נעשה חישוב עדכני של גורמי הכליאה של המשיב 1 ונקבע תאריך סיום מאסרו החדש של העותר ליום 8/8/2022. בשים לב לקיצור עונש המאסר בפועל של העותר, חושב תאריך שחרורו המנהלי של העותר, בהתאם **לפקודת בתי הסוהר** (נוסח חדש), התשל"ב-1971 (תוספת ראשונה חלק ב' [סעיף 68ג(א)], כך שהופחתו מתאריך שחרורו 14 שבועות שהם 98 ימים. בהתאם לכך נקבע מועד שחרורו המנהלי של העותר ליום 2/5/2022 ולעותר אין זכות שבדין להפחתה ארוכה יותר, דומה לזו שלה היה זוכה אסיר פלילי השפוט ל-4 שנים ושקיבל שחרור מוקדם על ידי וועדת השחרורים.

נוכח דחיפות העתירה דיון שאמור היה להתקיים בה ביום 26/4/2022 הוקדם ליום 18/4/2022 ובהיותי תורנית באותו מועד, העתירה נשמעה לפני.

במהלך הדיון שהתקיים בעתירה, חזרו ב"כ הצדדים על טענותיהם וחידדו אותן. ניסיון שנעשה על ידי להביא את הצדדים לכלל הסכמה, בשים לב למניין ימי המאסר שנותר לעותר לרצות, בהתאם לפרשנותם (המחמירה) של המשיבים והחלטת המשיב 1 מושא העתירה דנן (כ-14 ימים נכון למועד הדיון), לא צלח, לאחר שבהודעה שהוגשה מטעמן ביום 20/4/2022 הודיעו המשיבים כי לא חל שינוי בעמדתם וכי הם עומדים על דחיית העתירה.

דיון והכרעה

במוקד העתירה, אם כן, עניין אופן חישוב תקופת השחרור המנהלי בעניינו של העותר, ואם נפשט את המחלוקת נאמר כי, במרכז העתירה עומדת השאלה האם הוועדה שהתכנסה בעניינו של העותר שחררה את העותר על תנאי או שהקלה בעונשו. לכך, מטבע הדברים השלכה על השאלה, האם יש מקום לחישוב תקופת השחרור המנהלי בהתאם לתקופת המאסר המקורית, שמא המופחתת.

כלל יסוד במשפט המנהלי הוא הכלל של חוקיות המינהל, אשר קובע שעל הרשות המינהלית לפעול במסגרת הסמכויות

שהוקנו לה בחוק או מכוחו, ובמסגרת זו בלבד. הלכה פסוקה, מושרשת וידועה היא, כי בית משפט מינהלי זה לא יעמיד עצמו בנעלי הרשות המנהלית.

בעניינו, אקדים את המאוחר ואציין, שלאחר שקילת טענות הצדדים, מכאן ומכאן, ובהתאם למצב החוקי שקיים כיום, נראה כי אין בסיס לטענות העותר לחוסר סבירות בהתנהלות המשיבים ובקבלת החלטת הרשות המנהלית בעניינו של העותר, שבנסיבות העניין דנן נעשו בהתאם לקריטריונים ברורים שעולים בקנה אחד עם הוראות הדין. ואסביר.

ראש וראשון, הפסיקה קבעה לא אחת שאין לאסיר זכות קנויה לשחרור מינהלי (רע"ב 1049/15 **נזרי נ' שירות בתי הסוהר** (ניתן ביום 18/6/2015) (פורסם בנבו), וכן, רע"ב 7397/19 **מוחמד אבו זאיד נ' שב"ס** (פסקה 10)(2019) (פורסם בנבו)).

הסמכות שנתונה בידי המשיב 1 להורות על שחרור מינהלי, מוסדרת בהוראות הדין ואינה סמכות בלתי מוגבלת (סימן ט'1 **לפקודת בתי הסוהר** [נוסח חדש], תשל"ב-1971 (להלן: "**הפקודה**")). בהוראות הדין ניתן למצוא קריטריונים ברורים שלפיהם נקבע מי זכאי לשחרור מנהלי. בעניין זה מוגדר בסעיף 68 א' מי הוא אסיר לצורך זכאות לשחרור מינהלי, וכלהלן:

"אסיר" -

(תיקון

- (1) אסיר שפוט לתקופת מאסר שאינה עולה על ארבע שנים;
- (2) אסיר שפוט לתקופת מאסר העולה על ארבע שנים, שוועדת השחרורים החליטה לגביו שישוחרר על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת מאסרו לפי סעיפים 3, 4 או 5 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001;

"חוק שחרור על-תנאי ממאסר" - חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001;
מיום 20.3.2022 עד יום 31.7.2022

תיקון מס' 57 הוראת שעה

ס"ח תשפ"ב מס' 2941 מיום 21.12.2021 עמ' 480 (ה"ח 1398)

הוספת הגדרת "חוק שחרור על-תנאי ממאסר"

הנוסח:

"חוק שחרור על-תנאי ממאסר" - חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001;
"יתרת מאסר" - תקופת המאסר שנותרה לאסיר לשאת עד לשחרורו בתום תקופת מאסרו המלאה או עד למועד שנקבע לשחרורו המוקדם לפי החלטת ועדת השחרורים או לפי כל דין, והכל לפי התקופה הקצרה מביניהן;

(...).".

החל מיום 20/3/2022 נכנס לתוקף תיקון מס' 57 לפקודת בתי הסוהר והוראת שעה שתוקפה נכון להיום עד ליום 31/7/2022, שכוללת שינוי בהגדרת "אסיר", לצורך קביעת הזכאות הנ"ל, ושלפיה אסיר שפוט לתקופת מאסר שאינה עולה על שלוש שנים או השפוט לתקופה העולה על 3 שנים ששחרר בשחרור מוקדם.

הנה כי כן, בהגדרת המונח "אסיר" ישנה אבחנה ברורה בין אסיר שפוט צבאי שהוועדה לעיון בעונשו החליטה לקצר את עונשו ולהמירו בעונש חדש, לבין 'אסיר רגיל' שעונשו נקבע על ידי הערכאות השיפוטיות הרגילות, ואלה בלבד, ושוועדת השחרורים הורתה על שחרורו המוקדם.

בעוד שלגבי הראשון, החלטת הוועדה לעיון מחדש בעונשו כמוה כגזירת דינו מחדש, לגבי השני, לא נתונה בידי וועדת השחרורים הסמכות לגזור מחדש את דינו, להמירו או להמתיקו, אלא לכל היותר להורות על שחרורו המוקדם, בהתקיים התנאים הנדרשים לכך כמובן.

הבדל זה בין שני סוגי האסירים, וסוגי הוועדות שמוסמכות על פי הוראות הדין לדון בעניינם, הוא הגורם לתוצאה השונה בין השניים, בכל הקשור לחישוב תקופת השחרור המנהלי. בעוד שבעניינו של אסיר צבאי נערך החישוב לפי תקופת המאסר החדש, שנגזרת על ידי הוועדה לעיון מחדש בעונש, בעניינו של 'אסיר רגיל' החישוב נערך לפני תקופת המאסר המקורית, מן הטעם הפשוט שוועדת השחרורים אינה גוזרת את דינו מחדש.

בנסיבות אלה, כפי שכבר הוטעם, נראה כי אין בסיס לטענות העותר לחוסר סבירות בהתנהלות המשיב 1 בעת בקבלת ההחלטה בעניינו של העותר.

גם לאחר שעיינתי בפרוטוקול הוועדה לעיון בעונשו של העותר ובהחלטותיה, ונתתי את דעתי לקביעת הוועדה לעניין קיומו של דיון מעקב לחודש יוני, לא שוכנעתי כי ישנה הצדקה להתערב בהחלטה המינהלית. לא מצאתי גם ביתר בטיעוניה של ב"כ העותר, מהלך הדיון שהתקיים בעתירה, ולרבות הטענה לעניין הרציונל שעומד מאחורי השחרור המינהלי ובפרט לעניין התפוסה בבתי הסוהר, ממנה סבל העותר בדיוק כמו גם כל 'אסיר רגיל', משום צידוק להקניית סמכות למשיב 1 שלא ניתנה לו על פי הוראות הדין.

בשולי ההחלטה ארשה לעצמי להתעכב קמעא ולציין כי המצב הנורמטיבי הקיים כיום, לפיו קיימת אבחנה בין אסיר שנשפט בבית דין צבאי ועונשו מובא לעיון וועדה צבאית לעיון בעונש, לבין אסיר שנשפט בבית משפט, בהליך פלילי, ועונשו מובא לעיון בפני וועדת השחרורים, אינה מניחה את הדעת ומעלה שאלות קשות של פגיעה בעקרון השוויון (ראו בעניין זה עת"א (מרכז) 56679-06-15 **אביתר בובליל נ' שירות בתי הסוהר** (ניתן ביום 29/7/2015)(פורסם בנבו).

בית המשפט העליון היה ער לבעייתיות הכרוכה בדבר ובבג"ץ 3594/19 **לביא ניידו נ' ראש מטה כוח אדם במטרה הכללי של צה"ל**, פסקה 10 שם (ניתן ביום 26/9/2019) (פורסם בנבו), ציין כי: "יש לקוות, כי הסדר דומה, בשינויים המחוייבים, יעשה לגבי אסירים צבאיים" (להלן: "**בג"ץ ניידו**").

בנסיבות העניין, ככל שענייננו בעותר שלפנינו, בשים לב למועד התכנסות הוועדה לעיון מחדש בעונשו ומועד הגשת העתירה, דחיית העתירה משמעה האופרטיבי הוא שעל העותר יהיה לרצות עונש של מאסר בפועל עד ליום 2/5/2022, מועד קרוב יחסית בו הוא צפוי להשתחרר. עם זאת לאבחנה זו בין אסירים צבאיים ל"אסירים רגילים", יכולה להיות משמעות קשה יותר במקרים אחרים ובעניין זה אין לי אלא לצרף את קולי לקריאתו ותקוותו של בית המשפט העליון בבג"ץ נידו הנ"ל.

בהקשר אחרון זה יצוין כי עבודת מטה שנערכה בפרקליטות הצבאית קידמה תזכיר לתיקון חוק השיפוט הצבאי (שחרור על תנאי ממאסר), התשע"ט - 2019 (פורסם בנבו ביום 2/10/2019), דא עקא שהתיקון המוצע לחוק טרם הושלם ומועד השלמתו לעת עתה אינו ידוע. בנסיבות העניין יש לקוות כי התיקון המוצע יושלם במהרה שכן, לעניות דעתי, הקושיה שעורר העותר במסגרת עתירתו דנן אינה יכולה לבוא על פתרונה על ידי שימוש בכללי פרשנות של הוראות החוק הרלבנטיות בפקודה.

סוף דבר

העתירה נדחית בזאת.

המזכירות תמציא העתק החלטתי זו לצדדים.

ניתנה היום, כ' ניסן תשפ"ב, 21 אפריל 2022, בהעדר הצדדים.